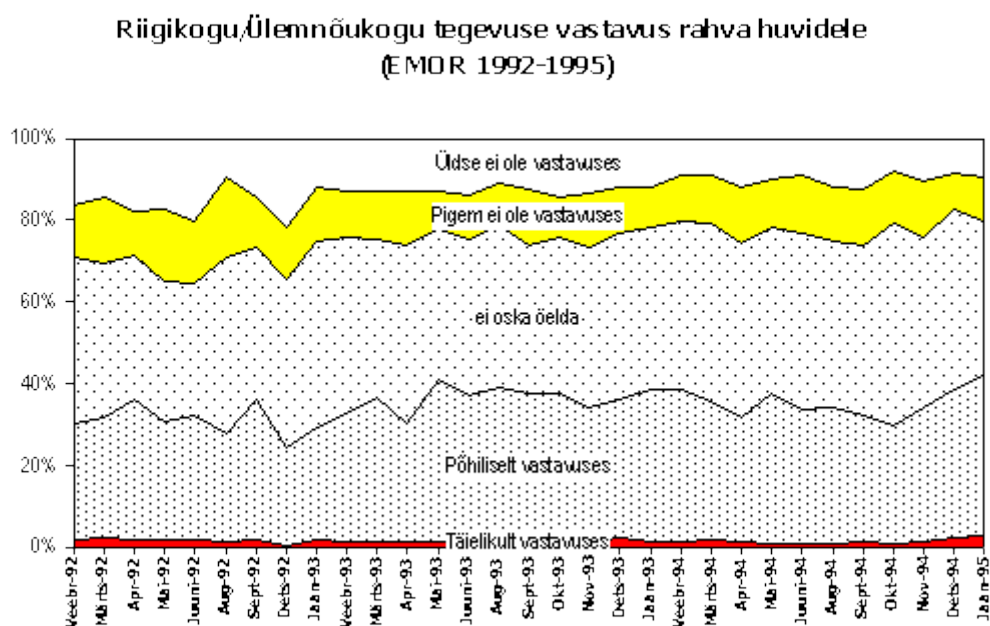

Kas Riigikogu tegevus vastab rahva ootustele

Marika Kirch (RiTo 1), Riigikogu Kantselei

Avaliku arvamuse uuringuid Riigikogu (RK) jt riigi institutsioonide kohta on küsitlusfirmad (EMOR ja Saar Poll) teinud alates 1992. aastast. Esitan järgnevalt mõned uurimistulemused, mis iseloomustavad RK usaldatavuse muutumist ning rahva huvi parlamendi tegevuse vastu.

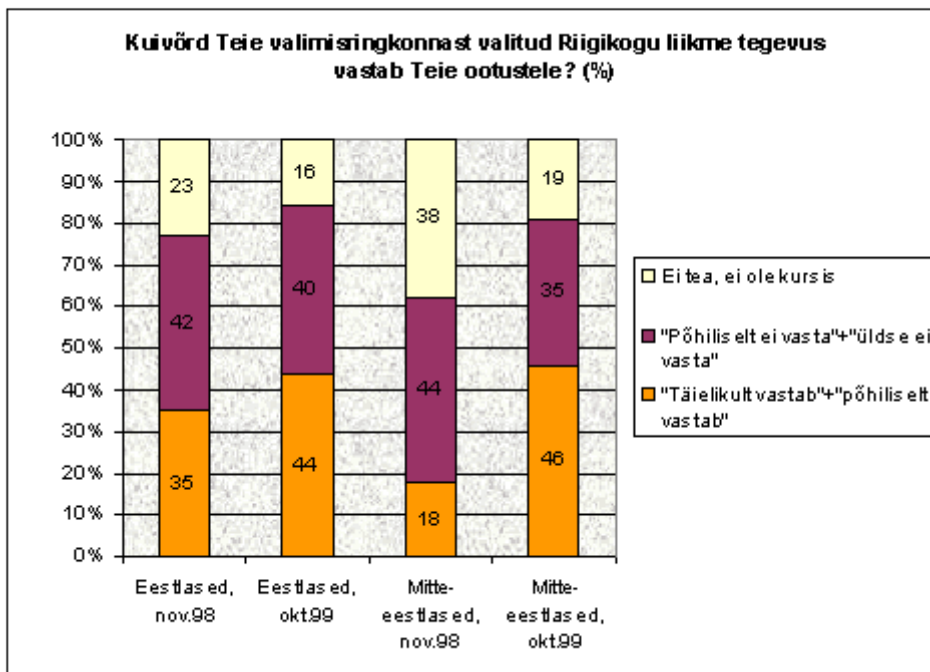
Joonisel 1 on toodud andmed selle kohta, kuivõrd on küsitletute arvates parlamendi tegevus olnud kooskõlas rahva üldiste huvidega.

Joonis 1

Taasiseseisvumise järel on rahva suhtumine Riigikogusse olnud pigem positiivne kui negatiivne. Rohkem on neid inimesi, kes arvavad, et Riigikogu tegevus on põhiliselt olnud vastavuses rahva huvidega, kui neid, kelle arvates see rahva huvidele ei vasta. Tuleb tunnistada, et neid, kelle hinnangul Riigikogu tegevus lähtub täielikult või põhiliselt rahva huvidest, on vaadeldava perioodi jooksul olnud elanikkonna hulgas vähem kui pooled. Samuti paistab jooniselt, et ühiskonnas on suhteliselt palju neid, kel puudub antud küsimuses oma arvamus või keda ei huvita, et nende huvid oleksid parlamendis esindatud (vastuste "ei oska öelda" hulk). Kokkuvõtteks võib öelda, et ajavahemikus veebr 92 – jaan 95 toimus siiski väike nihe Riigikogusse positiivsema suhtumise suunas.

Kahel viimasel aastal on valijate avalikku suhtumist oma ringkonnast valitud Riigikogu saadikutesse uuritud küsimusega –*Kuivõrd Teie valimisringkonnast valitud Riigikogu liikme tegevus vastab Teie ootustele?* Kuigi 1995. a ja 1999. a küsitluse tulemused ei ole võrreldavad teatud reservatsioonideta, näitab viimane küsitlus siiski, et uue (1999. a märtsis valitud) Riigikogu koosseisu suhtes on avalik arvamus küllaltki heatahtlik ja lootusrikas.

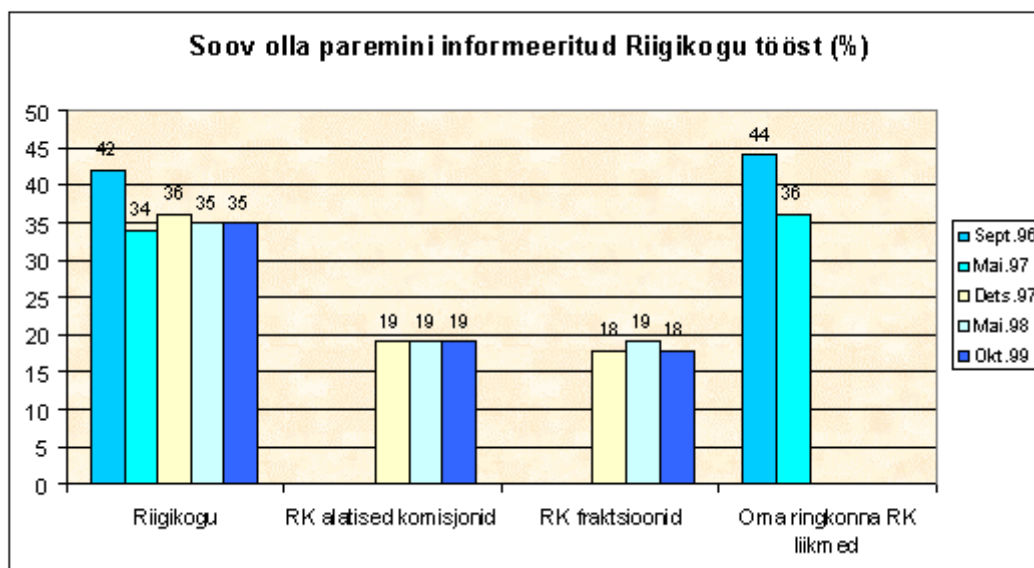
Joonis 2 Allikas: Saar Poll / MSI <http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi> : Tellitud uuringud

Kevadel valitud Riigikogu kohta arvab 45% küsitletutest, et oma ringkonnast valitud rahvasaadiku tegevus vastab täiesti või vähemalt põhilises osas valijate ootustele. Tähelepanuväärne muutus on toimunud mitte-eestlaste arvamustes (joonis 2). Kui aasta tagasi oli alla viiendiku neid mitte-eestlasi, kelle ootused Riigikogu liikmete osas olid täidetud, siis nüüd on neid samapalju nagu eestlasigi: ligi pooled vastanutest.

Rahva soov olla paremini informeeritud Riigikogu tööst

Alates 1996. a märtsist on uuritud rahva informeeritust vabariigi võimuorganite tööst. Neist küsitlustest selgub, et kuigi enamus inimesi teab suhteliselt vähe, on paremini teavitatud inimeste osakaal siiski aastatega suurenenud. Vähem kui Riigikogu tööst tervikuna teatakse fraktsioonide ja komisjonide tööst, samuti ei olda eriti kursis oma valimisringkonnast valitud Riigikogu liikmete tööga. Samal ajal tunneb küllaltki suur osa inimesi üldist huvi Riigikogu töö (fraktsioonid ja komisjonid) vastu – valdav enamus väidab, et tunneb huvi erinevate fraktsioonide ja komisjonide töö vastu ning tahaksid saada tulevikus rohkem infot oma valimisringkonna saadikute tegemistest.

Nagu näha, on andmed mõnevõrra vastuolulised – ühelt poolt rahva suur huvi, teiselt poolt teadmatus (aga võib olla ka ükskõiksus) seadusandja töö vastu. Sellist tulemust – vajadust saada rohkem informatsiooni – võib aga tõlgendada ka kui vihjet Riigikogu tegevuse suurema läbipaistvuse vajadusest. Enamus inimesi tahaks, et sisulise huvi ja vajaduse korral **oleks kõigil võimalus** saada infot nii Riigikogu kohta tervikuna kui ka üksikute saadikute töö kohta. Selline arvamus väljendab ühtlasi inimeste vajadust avatud ühiskonna järele, st süsteemi järele, kus rahva eest ei ole ka riigi kõrgemaid institutsioone puudutav info varjatud.

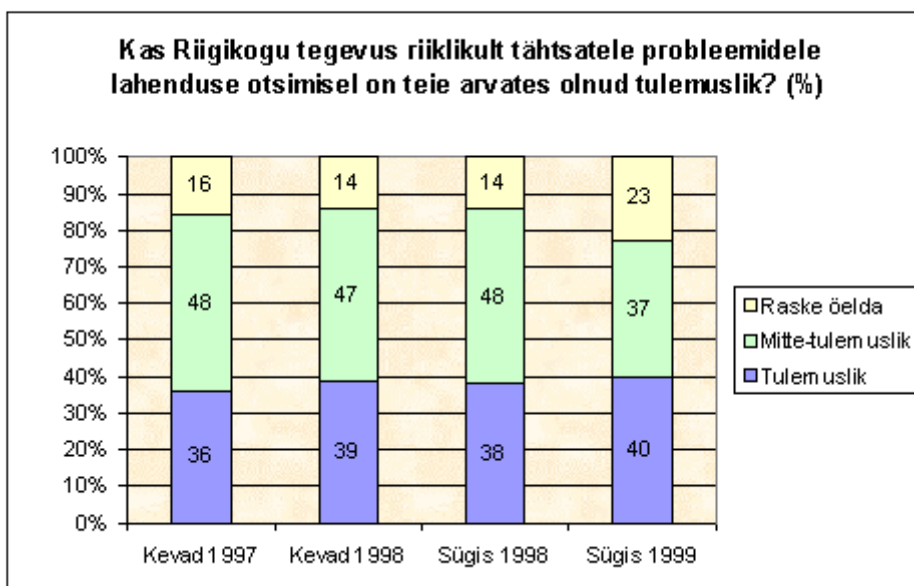

Joonis 3 Allikas: Saar Poll / MSI <http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi> : Tellitud uuringud

Ka joonised 3 toodud andmed viitavad sellele, et huvi Riigikoguga seotud info vastu peegeldab pigem üldelist kursisolekut. Komisjonide ja fraktsioonide töö üksikasjalik tundmine pakub huvi vähem kui viiendikule elanikest. Loomulikult on inimestel suurem huvi oma ringkonnas kandideerinud saadikute tööde ja tegemiste vastu, sest neile on antud oma hääl valimistel.

Kas Riigikogu tegevus riiklikult tähtsatele probleemidele lahenduse otsimisel on olnud rahva arvates tulemuslik? Arvestades ajakirjanduses avaldatud kriitikat, võib inimestel jääda mulje, et Riigikogu istungite aeg kulub peamiselt nn lehmakauplemisele ning riiklikult tähtsad küsimused jäävad selle varju.

Joonisel 4 on toodud nelja küsitluse andmed, mis iseloomustavad rahva arvamust riiklikult tähtsate probleemide lahendamise kohta Riigikogus¹. Nende andmete alusel võib väita, et ca 40% inimesi on stabiilselt arvamusel, et Riigikogu töö riiklikult tähtsate probleemide lahendamisel on olnud üldjoontes tulemuslik. Esmasilgul tundub, et parlamendi uue koosseisu suhtes on hinnang isegi positiivsem, sest viimase küsitluse järgi on rahva hulgas positiivse hinnangu andnud esimest korda rohkem kui negatiivse hinnangu andnud vastajaid. Samas on aga näha, et Riigikogu tööd mittetulemuslikuks hinnanute osakaal on vähenenud mitte positiivsete hinnangute suurenemise tõttu, vaid nende inimeste arvaste arvelt, kel polnud veel sügiseks kujunenud oma kindlat veendumust Riigikogu uue koosseisu tegevuse hindamiseks. Tõesti, pärast suhteliselt lühikest kevadiste diskussioonide perioodi ja sellele järgnenud pikka suvepuhkust ei ole Riigikogus arutuse all olnud eriti palju probleeme, mida võiks lugeda riiklikult tähtsate kilda. 2000. aasta riigieelarve lugemine ei olnud küsitluse läbiviimise ajaks veel alanud ning välisministri ettekanne välispoliitilisest olukorrast oli samuti Riigikogus pidamata. (Vt ka Oole, Kasemetsa eelnev artikkel samas kogumikus).

Joonis 4 Allikas: Saar Poll / MSI <http://www.riigikogu.ee/osakonnad/msi> : Tellitud uuringud

Kokkuvõtteks võiks öelda, et rahva hinnangud Riigikogu töödele ja tegemistele on olnud aastate lõikes küllaltki stabiilsed. Informeeritus Riigikogu tööst on ilmselt paranenud, kuid ei ole veel siiski paljude arvates piisavalt hea. Üle poole küsitletud inimestest peab vajalikuks informeerituse suurendamiseks jätkata otseülekandeid RK istungitelt, sest inimesed on huvitatud sellest, et jälgida rahvale ja riigile tähtsa seaduse sündi.

Nagu eespool mainitud, on rahva arvamus Riigikogust olnud suhteliselt stabiilne ja positiivne. Arvatavasti on sellise hoiaku taga mitte niivõrd konkreetne hinnang ühele või teisele Riigikogu koosseisule, vaid pigem toetus oma esinduskogule, kellelt loodetakse muutumist järjest rohkem euroopalike traditsioonidega parlamendiks.

Märkused

1. Joonisel on respondentidele esitatud küsimuse 4-pallise vastuste skaala positiivsed vastused ("jah, kindlasti" + "jah, arvatavasti") ja negatiivsed vastused ("arvatavasti mitte" + "kindlasti mitte") kokku liidetud